

Esej številka 5
Rene Descartes: Meditacije

»Mislím, torej sem.«

Meditacije so filozofsko delo, ki ga je Descartes napisal z namenom, da bi ustvaril intelektualno ozračje za spravo med znanostjo in religijo. Želel je dokazati, da ideja katoliškega znanstvenika ni protislovna.

V prvi meditaciji predstavi temelje svojega mišljenja. Do absolutne resnice se želi dokopati s pomočjo dvoma. Zahteva, da podvomimo v kakršnokoli trditev, če najdemo le najmanjši razlog za dvom. Cilj dvomljenja je torej najti nekaj nedvomnega.

Descartes najprej podvomi v čute, kajti prav ti so mu posredovali vse, kar je do zdaj dopuščal kot resnično. Nato podvomi tudi v svoj spomin. Svoj dvom utemeljuje z obstojem hudobnega duha, ki človeka vara.

Zave se, da je gotovo le to, da nič ni gotovo. Prej je mislil, da je človek, ker ima vse njegove fizične lastnosti. A takšne fizične lastnosti ima tudi mrtvi, zato pride do spoznanja, da ima tudi dušo, s katero misli in čuti. Opiše jo kot nekaj podobnega etru, sapi, nekaj, kar je v telo vdihnjeno. Človeka označi kot spoj duše in telesa in trdi, da lahko duh obstaja neodvisno od materije.

Descartes ni nikoli podvomil v svoje samozavedanje in na njem gradi svoje nadaljnje razmišljanje. Zato predpostavi, da človek misli, če se je sam sposoben vprašati ali misli. Vsak človek seveda misli po svoje, ker imamo ljudje različne sposobnosti mišljenja. Um zaznava telo in Descartes sodi, da sam obstaja prav zaradi tega.

Kot veren Katolik predstavi Boga kot stvarnika, ki daje človeku voljo in razum. Spozna, da je potemtakem v Boga nemogoče dvomiti, ker bi s tem podvomili v lastni obstoj. Človek je stvar, ki misli in biva. Če pa biva človek, biva tudi Bog.

»Sodim, da sem.« Soditi pomeni ustvariti si sodbo, mnenje o stvari, predmetu in sebi. Tu se zopet pojavi dvom v naš obstoj. Descartes dvomi v materialne dokaze, ki dokazujejo naš obstoj.

Sporočilo Meditacij je težko razumeti, ker se Descartesu ves čas pojavljajo dvomi, ki jih mora ves čas odpravljati. Tako bralec na koncu sam podvomi v svoj obstoj. Descartes kljub dvomom dokazuje, da obstajamo.

Kakorkoli, človek je na Zemlji najverjetneje najvišje bitje, ker za razliko od drugih bitij misli. Zavedamo se sami sebe in s pomočjo mišljenja smo ustvarili, ustvarjamo in bomo ustvarjali civilizacije in kulture, ki jih nobeno izmed nam znanih živih bitij ne more. Sposobnost mišljenja nas ločuje od drugih živih bitij.